

KORT VERSLAG VAN DE GECOMBINEERDE BIJEENKOMST VAN EEN
AANTAL POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP DINSDAG 28
SEPTEMBER 1965 TE 's-GRAVENHAGE

=====

Aanwezig zijn de heren:

Van de politieverbindingen:

- Velsen
- Delft
- Arnhem
- Almelo
- Groningen
- 's-Gravenhage
- Leiden
- Dordrecht
- Emmen
- 's-Gravenhage (Kon.Marech.)
- Nijmegen
- Winschoten (R.P.)
- Amsterdam
- Arnhem
- Rotterdam
- Enschede
- Deventer
- Groningen
- Hengelo (O)
- Vlaardingen
- Zaandam
- Schiedam
- Tilburg
- Eindhoven
- Eindhoven
- 's-Gravenhage
- Utrecht
- 's-Gravenhage (Kon.Marech.)
- Haarlem

Van de B.V.D.:

Mr. J.S. SINNINGHE DAMSTÉ (Voorzitter 1e gedeelte), Dr. E.
VRIEZE, Drs. A. KUIPERS (Voorzitter 2e gedeelte), voorts:

, Drs. P.R. GERBRANDS,

, Jhr. M.

de SAVORNIN LOHMAN,

Na een bijzonder woord van welkom te hebben gericht tot de heer en de heer (de laatste wegens zijn herstel van een langdurige ziekte), deelt Mr. Damsté mede, dat tot een combinatie van beide vergaderingen werd besloten, in verband met het afscheid van de heer en omdat het onderwerp dat aan de orde is gesteld zich bij uitstek leent voor een gezamenlijke bespreking.

In verband met het vertrek van de heer uit de Binnenlandse Veiligheidsdienst wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, merkt Mr. Damsté op, dat de heer in de kring van de politie met een speciale functie, nl. die van liaison, was belast. De heer Crabbendam, die eertijds deze functie opbouwde, slaagde in zijn werk. De bezetting van de Dienst liet echter niet toe, dat zijn opvolger, i.c. de heer , een "full time job" ten deze kon vervullen. De heer onderhield de verbinding met de Hoofdcommissarissen, de Algemeen Inspecteur van het Korps Rijkspolitie en het Hoofd van de Grensveiligheidsdienst. De heer onderhield het contact met de overige Korpschefs van Gemeentepolitie en de Districtscommandanten van Rijkspolitie en blijft dit ook in de toekomst doen. Met de Hoofdcommissarissen en overige politie-autoriteiten bestaan goede verhoudingen. Mr. Damsté complimenteert de heer daarmee en wijst erop dat het waarlijk niet eenvoudig is de taak van liaison te vervullen, gezien de moeilijke en delicate constructie van de regeling der onderlinge verhoudingen. "Hij wist incidenten te voorkomen en zo er al verschil van mening was, dan werd dit uitgepraat".

Mr. Damsté brengt de heer dan ook gaarne dank voor zijn bijdrage tot de goede verhoudingen met de politie-verbindingen, die voor deze Dienst essentieel zijn.

Vervolgens wijst Mr. Damsté op het recente bezoek van de Hoofdcommissarissen aan de Dienst, waarbij het "verschijnsel van de roerige jeugd" ter sprake kwam. "Wij hebben hier te maken met een probleem, ook voor de BVD, aangezien er verschijnselen met een politieke inslag zijn".

Hij geeft vervolgens, voor het houden van diens inleiding getiteld "Radicalisme onder de jeugd", het woord aan de heer

Allereerst plaatst spreker enige kanttekeningen bij de titel.

Het motief voor het bespreken van dit onderwerp is de verstoring van de openbare orde en veiligheid van de laatste tijd door jongeren, waarbij moet worden opgemerkt dat er een ontwikkeling gaande is naar niet-communisme, d.w.z. naar links-socialisme, pacifisme, anarchisme, trozskisme en naar illegale actiemethoden.

Onder "jeugd" rekt hij - voorzover van belang - ook studenten (bijv. leden van de SVB en "Politeia"). Spr. bepaalt zich tot de linkse - met name de niet-communistische jeugd. Van de rechts-extremistische jeugd valt (nog) geen verstoring van de openbare orde en veiligheid te verwachten.

Men denke bij "Radicale Stromingen" aan groeperingen, die vanwege doelstellingen en methodiek radicaal kunnen worden genoemd, bv. anarchisten en Provo's; of aan groeperingen die radicaal kunnen worden genoemd vanwege hun methodiek, doch waarvan deze methodiek (aanvankelijk) niet werd verwacht. Dit laatste omdat de geestverwante senioren c.q. hun organisatie geen radicale doelstellingen propageerden en geen radicale methodiek voorstonden (PSJW tegenover PSP; SJ en "Politeia" tegenover PvdA).

Bovendien zijn er groeperingen, die qua doelstelling/methodiek niet radicaal kunnen worden genoemd, maar radicale elementen in zich bergen die een radicaliserende invloed op de gehele groep trachten uit te oefenen (Comité 1961, PSP).

De heer zou gaarne, alhoewel de waarde niet identiek is, in zijn betoog het begrip "radicaal" willen vervangen door "extremistisch". Het motiveert nl. duidelijker de belangstelling van de BVD voor het terrein in kwestie. Immers artikel 1 van het vertrouwelijk KB van 8-8-49 zegt onder meer dat het de taak van de BVD is "het inwinnen van gegevens omtrent "extremistische" stromingen". Als het begrip "radicaal" wordt opgevat in de zin van "extremistisch" dan betekent zulks dat spr. in zijn inleiding minder zal letten op het criterium "doelstelling" (vestiging van een maatschappelijk stelsel, dat de democratische rechtsorde verwerpt) dan wel op het criterium

"methodiek" (het gebruik maken van middelen, die de grenzen van de in een democratische rechtsorde aanvaarde politieke normen overschrijden, bv. geweld, leugen, bedrog).

De aandacht van spr. zal zich dan ook vooral richten op die organisaties en personen, die - ter bereiking van hun doorgaans politieke doeleinden - naar buiten treden ("op straat") op illegale, al dan niet geweldloze wijze.

Inleider wijst er overigens nog op, dat bij het karakteriseren van de onderhavige organisaties als "extremistisch" in de aangegeven zin zich wel enkele problemen voordoen, b.v.:

- 1) Wat is een politiek doel; 2) in hoeverre is de methodiek illegaal; 3) in hoeverre zijn leiding c.q. activisten representatief te achten voor de gehele organisatie.

De heer zal een vijftal kernvragen aan een bespreking onderwerpen, nl.:

1. om welke organisaties gaat het,
2. hoe gedragen zij zich op straat,
3. waaruit komt dit gedrag voort,
4. wat zijn de (politieke) gevolgen,
5. wat zijn de gevolgen van hun optreden voor politie en BVD.

Voor de beantwoording van de punten 1 en 2 wordt verwezen naar bijlagen I, II en IV (de laatste in tweevoud) van dit verslag.

Vervolgens komt spr. tot beantwoording van de derde vraag, nl. wat de achtergrond is van de gedragingen in het openbaar van de hierbedoelde organisaties en hun leden.

Zoekend naar deze achtergrond moet men zich allereerst afvragen of factoren aanwijsbaar zijn, die voor al deze jongerengroepen gemeenschappelijk gelden. Onder voorbehoud denkt spr. dan aan de volgende mogelijkheden:

- a. algemene gezagscrisis, relativering van traditionele normen (onder het mom van objectiviteit, openheid en echtheid)
- b. de welvaart, die ons o.m. de televisie bracht met zijn hier en daar mogelijk verruwende effecten. Opvallend is, dat juist welvaartslanden (bv. Amerika en Zweden) met het verschijnsel van "politieke criminaliteit onder de jeugd" te maken hebben.

- c. radicaliteit, die de jeugd altijd eigen is geweest; verzet tegen gezapigheid en traditionalisme van de ouderen, tegen hun gebrek aan idealen (mede onder inwerking van b.)
- d. verschijnsel c. spreekt te sterker bij de "rode" jeugd, die van de geestverwante ouderen de toch in meerdere of mindere mate aanwezige revolutionaire instelling meekreeg. Het eigen idealisme wordt vooral bij vele progressieve jongeren overigens ondermijnd door moderne verschijnselen als de atoombom en het alsmear meer of minder latent aanwezige oorlogsgevaar en de kennelijke onmogelijkheid - ook van de ouderen - daar iets reëls tegen te doen.
- In "linkse" jongerenkringen groeit voorts de overtuiging, dat de gewenste veranderingen in de maatschappij langs vreedzame parlementaire, democratische weg - na '45 wel voor mogelijk gehouden - zich te langzaam of in het geheel niet zullen voltrekken.

Bij de hier ter sprake gebrachte groeperingen werden meermalen verschijnselen gesignaleerd, die een bevestiging kunnen zijn van het hier gestelde, aldus de heer , die hiervan vervolgens enkele voorbeelden geeft.

Hoewel nadere onderzoekingen nodig zullen zijn om meer opheldering te verschaffen omtrent de motieven welke tot het gedragspatroon van de onderhavige jongerengroepen leiden (lieft te verrichten door sociologen), springt één factor naar de mening van spr., duidelijk naar voren: het verzet van de betrokkenen tegen de gezapigheid waarmee de oudere geestverwanten de politieke idealen nastreven.

Als bijzondere factoren voor het gedrag gelden daarnaast de voor iedere organisatie eigen ideologische fundering en doelstelling.

Een aparte positie nemen de numeriek zeer zwakke "Provo's" in. Bij hen is de ideologische fundering wel zeer pover, al probeert een uitgesproken anarchist als Van Duyn er dan ook enig cachet aan te geven.

De aanhang van deze lieden lijkt overwegend uit vage gevoelens van onlust t.a.v. de maatschappij te handelen. Misschien kunnen wij spreken van "losgeslagen rode jeugd".

De uitlating in "Barst": "Wie wij zijn ? Het is ons zelf nog niet helemaal duidelijk", wijst op weinig ideologische zelfbewustzijn en is eigenlijk een openbaring van de geestelijke armoede van deze lieden, maar doet toch ook veel eerlijker aan dan het gedrag van de "nozemjeugd" zonder meer, die geen rekenschap van zijn daden (of liever: niet-daden) geeft.

Met betrekking tot de beantwoording van vraag 4, nl. "wat zijn de politieke gevolgen van het optreden der hier aan de orde zijnde organisaties", verwacht spreker voorshands voortgang of zelfs accentuering van het radicale actiepatroon van de onderhavige groepen. Dit houdt enerzijds verband met het sneeuwbal-effect (onderlinge invloed en aanmoediging) en is anderzijds afhankelijk van de politieke gebeurtenissen (b.v. de oorlog in Vietnam en het huwelijk van Prinses Beatrix).

De meeste aandacht vragen in dit verband de S.J. en de anarchisten (w.o. gemakshalve de Provo's gerekend worden).

Spr. verwacht verder, met name uit de hoek van de PSJW, een druk op de PSP (uit tactische overwegingen door de PSP-leiding niet te verwaarlozen) om de zaken radicaler aan te pakken, m.a.w. om eventueel ook illegale actie (in zonderheid i.z. Vietnam) te steunen.

Mutatis mutandis geldt dit o.m. ook voor de "oude" anarchisten, trectzkisten en b.v. voor groeperingen als het Comité 1961 en het Comité 29 november 1962, die eveneens onder radicale druk staan.

Tenslotte bespreekt de heer de laatste vraag, nl. "de gevolgen van het radicale optreden van de jeugd voor BVD en Politie".

Ten aanzien van de BVD verdienen de volgende punten overweging:

- a) Nadere bezinning op het begrip "extremisme", in verband met de gedragingen van traditioneel niet-extremistisch geachte groepen. Dit kan consequenties hebben t.a.v. bronexploitatie en exploitatie van gegevens door BVD (en politie).
- b) Eventueel nadere voorlichting van de verbindingen over het onder a) bedoelde.
- c) Toenemende aandacht voor de in de bijlage genoemde groepen en rapportage aan regering en politie.

Voor wat betreft de politie:

- a) Nadere bestudering van deze organisaties, niet alleen voor wat betreft doelstelling en organisatie (door de ID's), maar ook ten aanzien van de methodiek in het gedrag op straat. Dit laatste is uiteraard van belang in verband met optreden en tactiek van de plaatselijke politie.
- ↳) Rapportage in verband met de behoeften van de BVD.

Hoewel geen BVD-terrein in de eigenlijke zin des woords wilde spr. toch gaarne besluiten met een opmerking over de gezagshandhaving.

Mr. heeft in een artikel in "De Telegraaf" van 7 augustus l.l. nog eens het wel meer verdedigde standpunt ingenomen, dat "ondermijning van de gezagshandhaving" in de hand wordt gewerkt door de justitiële geneigdheid het oor te luisteren te leggen bij reclassering, psychiaters e.d. Hij bepleit - met anderen - zwaardere straffen uit een oogpunt van generale preventie.

Hand in hand met dit standpunt gaat de overtuiging, dat in geval van optreden als dat van S.J. en Provo's onverwijld en straf ingrijpen van de politie een preventieve, afschrikkende invloed heeft op de hier bedoelde jongeren, maar ook hun acties in de kiem smoort.

Voor een belangrijk deel is de heer het daarmee eens, nl. in zoverre dat slap of niet-tijdig ingrijpen van de politie in geval van verstoring van de openbare orde of erger, een gezags-ondermijnend effect op de burgers en op andere jongeren kan hebben.

Het is aan de Dienst bekend dat een actie als die op de Dam te Amsterdam op 2 en 3 juli l.l. rond het bezoek van de Heer Von Amsberg, mede aan effect heeft ingeboet door het snelle en doortastende ingrijpen van de politie.

Een andere zaak is, dat de wijze van ingrijpen zodanig moet zijn, dat er voor de betrokkenen - die, zoals de Provo's, zulk optreden verwachten - zo weinig mogelijk propaganda uit resulteert. Er is toch al meer publiciteit rond deze zaken dan de hele affaire waard lijkt. Het zal ongetwijfeld vaak moeilijk zijn de juiste middenweg te vinden.

In de hierna gevolgde discussie vraagt de heer naar cijfers van de getalssterkte der leden van de onderscheidene ter sprake gebrachte organisaties. Voor het antwoord van de heer moge korthedshalve worden verwezen naar bijlage IV.

Vervolgens antwoordt de heer op een vraag van de heer , dat er inderdaad enige aanwijzingen zijn dat de PSP, als "ouderen-organisatie" zich min of meer laat beïnvloeden door de (radicale) jongeren. Niet ongevoelig hiervoor zouden zijn b.v. de PSP-bestuursleden . T.a.v. andere groeperingen kan worden gezegd dat jongereninvloed merkbaar is bij de anarchisten, d.w.z. in de groepen rondom de bladen "Recht voor Allen" en "De Vrije".

Op een desbetreffende vraag van de heer geeft de heer enkele voorbeelden van internationale contacten van de hierbesproken organisaties.

Op een vraag van de heer antwoordt de heer Kuipers dat het standpunt van de BVD jegens de PSP ("Beperking in de observatie") op heden niet anders is dan in de jongste circulaire uiteengezet. De heer Kuipers deelt de vergadering mede, dat de BVD zich - om het veld van zijn activiteit te beperken - in het verleden bepaalde normen oplegde. De tijd staat evenwel niet stil. Tot rond 1960 bestond de neiging de activiteiten van de hier besproken organisaties te begatelliseren. Maar e.e.a. begint een toch wat ander aspect te krijgen. Een Amerikaans collega bracht onlangs een werkbezoek aan Europa en verklaarde ontutst in zijn land te zijn teruggekomen. Hij constateerde in de huidige politiek-extremistische situatie in West-Europa anarchistische tendenzen, die hem deden denken aan de vóór de eerste wereldoorlog bestaande omstandigheden. Hij vond dit verontrustend omdat uit die situatie de Sowjet-Unie is voortgekomen.

Drs. Kuipers meent dan ook dat wij heden met een maatschappelijk verschijnsel op wereldschaal te maken hebben. Misschien zullen we onze standpunten - ook dat ten opzichte van de PSP - opnieuw moeten bepalen.

Op verzoek van enige aanwezigen zegt Drs. Kuipers toe dat, met het verslag van deze vergadering, tevens zullen worden aangeboden afschriften van de getoonde schema's, een lijst van gezegde afkortingen, alsmede een overzicht van de onderhavige organisaties, met nadere bijzonderheden en (straat-)activiteiten. Een en ander mede ter instructie van andere dan met ID-werk belaste diensten in de politiekorpsen.

Ter afsluiting van de discussie stelt Drs. Kuipers, dat het nodig is meer over het deze middag besproken verschijnsel te weten te komen. Het is evenwel moeilijk om informanten en agenten in deze kringen te brengen. Hij doet gaarne een beroep op de medewerking van de politieverbindingen. Ook toezending van afschriften van processen-verhaal wordt zeer op prijs gesteld.

Na in overleg met de aanwezigen de datum van de volgende vergaderingen te hebben vastgesteld, t.w. resp. op dinsdag 14 en donderdag 16 december a.s., deelt Drs. Kuipers, die de leiding van de vergadering heeft overgenomen van Mr. Sinninghe Damsté, mede, dat de heer [] in zijn functie van liaison met de politieverbindingen zal worden opgevolgd door Jhr. M. de Savornin Lohman. Dit is evenwel geen "full time job". In zijn persoon zijn een aantal functies gecombineerd, zo is hij ook verantwoordelijk voor de opleidingen en plaatsvervangend chef van de afdeling acquisitie, welke in verband met haar werkzaamheden het meeste contact met de politie heeft.

Namens de aanwezigen spreekt de heer [] de heer [] ter gelegenheid van diens afscheid toe. Hij brengt hem dank voor zijn aandeel in de goede verstandhouding tussen politie en BVD en wenst hem alle goeds toe. De heer [] brengt op zijn beurt dank voor de tot hem gerichte vriendelijke woorden.

's-Gravenhage, 3 december 1965

C.P.N. en hulporganisaties.

1. Communistische Partij Nederland - C.P.N.

Gebouw "Felix Meritis",
Keizersgracht 324, Amsterdam.

Voornameste periodieken:

1. De Waarheid	- dagblad
2. Politiek en Cultuur (theoretisch kader-
orgaan)	- maandblad
3. Vraagstukken van Vrede en Socialisme
(de Nederlandse uitgave van het inter-
nationale communistische tijdschrift)	- maandblad
4. Kontrast (blad voor jonge kunstenaars
en intellectuelen)	- kwartaalblad
5. Streekbladen:	
"Oms Noorderkwartier" (N.Holland-Noord))	- één- of twee-
maandelijks
"Zaanstreek")	

Voornameste instellingen:

1. Stichting Bepenak (uitgeefster van "De Waarheid"
overkoepelend lichaam van het gehele communistische
publiciteitsapparaat),
Keizersgracht 324, Amsterdam.
2. Stichting Progressief Algemeen Vertaalbureau
(uitgeefster van "Vraagstukken van Vrede en Socialisme")
Churchillaan 201- III, Amsterdam
3. Stichting Uitgeverij en Boekhandel "Pegasus"
Leidsestraat 25, Amsterdam
Hoogstraat 143, Rotterdam
4. Drukkerij C.V. Heiermanⁿ& Co,
Elandstraat 169-173, Amsterdam

2. Centrum voor propaganda voor Eenheid en Klassenstrijd in de Vakbeweging
Is als overkoepelende organisatie in 1960 in de plaats gekomen van de
Eenheidsvakcentrale-1958. De voormalige EVC-1958- bedrijfsbonden zijn
dus sedert 1960 bij het Centrum aangesloten.

Adres: Nieuwe Keizersgracht 61, Amsterdam-Z.

Instellingen: Centraal Bureau voor Rechtsbijstand, w.o. enkele correspondentschappen en adviesbureau in verschillende steden.

Reisbureau in samenwerking met de Nederlandse Vredes Raad (Vereniging voor Culturele Uitwisseling: V.C.U.).

Oorspronkelijk had iedere bedrijfsbond een eigen bondsorgaan. Ingaande december 1962 heeft de Centrum-staf alle afzonderlijke bondsbladen opgeheven en daarvoor één algemeen maandblad genaamd "Vakbondseenheid" in plaats gesteld. Alleen de afdeling Amsterdam van de ABWB geeft onregelmatig ook nog een eigen blaadje uit.

Behalve van de ABWB (speciaal de afdeling Amsterdam) en in mindere mate van de ABT en De Metaal wordt geen zelfstandige activiteit meer van de bedrijfsbonden geconstateerd.

De overige voormalige EVC-1958-bonden, aangesloten bij het Centrum, bestaan alleen nog maar in naam. Hun taak is in feite overgenomen door CPN-bedrijfsgroepen.

3. Algemeen Nederlands Jeugdverbond - A.N.J.V.

Nieuwe Keizersgracht 61, Amsterdam

orgaan: Jeugd- maandblad

Positief- onregelmatig (gestencild)

Jeugd en Sport - onregelmatig (gestencild)

Het is zó - onregelmatig (militaire uitgave)

Onder auspiciën van het A.N.J.V. staat de "Stichting Nederlands Comité voor Jongeren ter voorbereiding van Internationale Festivals".

Berkelstraat 19-II, Amsterdam

(, secretaresse.)

4. Organisatie Progressieve Studerende Jeugd - O.P.S.J.

3e Oosterparkstraat 88, Amsterdam

orgaan: Spektakel - onregelmatig (gestencild)

5. Studentenvereniging "Perikles"

Tilianusstraat 33- II, Amsterdam.

orgaan: Kentering - onregelmatig (gestencild)

6. Nederlandse Vrouwenbeweging - N.V.B.
Keizersgracht 427, Amsterdam
orgaan: Vrouwen voor Vrede en Opbouw - maandblad
7. Verenigd Verzet 1940 - 1945
Roerstraat 75 - III, Amsterdam
orgaan: De Stem van het Verzet - maandblad (gestencild)
Dochtercomité's van Verenigd Verzet 1940 - 1945 zijn:
Nederlands Auschwitz Comité)
Protestcomité Vrijlating) al deze organisaties gev
Oorlogsmisdadigers) bulletins uit die min of
Ned. Buchenwald Vriendenkring) meer regelmatig verschij
Ned. Ravensbrück Vriendenkring)
Ned. Sachsenhausen Vriendenkring)
8. Nederlandse Vredesraad - N.V.R.
Prinsengracht 840, Amsterdam
orgaan: Vrede - maandblad
9. Nederlandse Bond van Socialistische Zang- en Muziekverenigingen
Rotterdam, Benneveld 59
orgaan: Klankbord - onregelmatig (gestencild)
10. Stichting Zonneschijn
van Breestraat 171, Amsterdam
11. Vereniging "Nederland - U.S.S.R."
Beulingstraat 23 en
Burg.v.d.Pollstraat 469, Amsterdam
orgaan: Nederland - U.S.S.R. - maandblad
Schaakblad - tweemaandelijks
Reisbureau "Vernu", Utrechtsestraat 48, Amsterdam

12. Comité Nederland - Tsjechoslowakije
v.d. Helstplein 12, Amsterdam
13. Comité Nederland - Roemenië
Weesperzijde 2, Amsterdam

DISSIDENTE COMMUNISTISCHE ORGANISATIES.

1. Pro Chinese oppositiegroep rond het maandblad "De Rode Vlag"
2. Pro Chinese "Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland" (M.L.C.)
maandblad "De Rode Tribune"

sept. 1966

C.P.N. en hulporganisaties (A)

1. Communistische Partij Nederland - C.P.N.

Partij Bestuur:

37 leden.

5 plaatsvervangende leden.

Leiding van de C.P.N.:

Voorzitter
(tevens lid secretariaat)

Paul de Groot.

Dagelijks Bestuur:

M. Bakker.

H. Hoekstra.

Jaap Wolff.

Joop Wolff.

P. de Groot.

F. Dragstra.

Secretarissen:

Henk Hoekstra, pol. secr.

Adm. secr. (geen lid
secretariaat)

Partij-instructeurs
(vrijgestelden):

• F. Dragstra.

Overige functionarissen:

Directeur "De Waarheid" en Drukkerij
Dijkman & Co:

hfd. red. De Waarheid: Joop Wolff.

hfd. red. Politiek en Cultuur: Jaap Wolff.

direct. Pegasus: J. van Seggelen.

direct. Heiermann & Co:

Radio- en T.V. commissie: M. Bakker,
Fr. Dragstra.

Ledental C.P.N.: ca. 11.000
abonné's De Waarheid: ca. 23.000
oplage Politiek en
Cultuur: 2.400, abonné's ca. 2200
oplage Vraagstukken van
Vrede en Socialisme: ca. 1.400 (w.o. ca. 125 Belgen)

Stemmenaantal verkiezingen:

1. Tweede Kamer:

1959: 144.542 = 2,41 % = 3 zetels.

1963: 173.325 = 2,77 % = 4 zetels.

2. Provinciale Staten:

maart 1958: 239.164 = 4,1 % = 18 zetels.

maart 1962: 176.816 = 2,93 % = 13 zetels.

maart 1966: = 2,72% = 13 zetels.

3. Gemeenteraadsverkiezingen:

mei 1958: 194.134 = 3,3 % = 122 zetels.

mei 1962: 172.549 = 2,83% = 106 zetels.

juni 1966: = 133 zetels.

4. Rijnmondverkiezingen:

juni 1965 : 27.433 = 5,04 % = 4 zetels.

C.P.N.-leden Eerste Kamer : C. IJmkers.

Tweede Kamer: M. Bakker (voorz.), Tj. Jager,

A. van Ommen- Averink, H. Hoekstra.

2. Centrum van propaganda voor eenheid en klassenstrijd in de vakbeweging.
Bestuur:

Ledental circa 4.000

Oplage Centrumbladen 20.000.

3. Algemeen Nederland Jeugdverbond = A.N.J.V.

Voorzitter

Vice-Voorzitter

Secretaris/penning-
meester

Ledental

3.000 à 3.500

Verenigingsblad

maandblad "Jeugd". Oplage ± 10.000

Kaderblad

maandblad "Positief"

Militaire uitgave

"Het is zó" (onregelmatig)

Instructie-orgaan

"Doen"- onregelmatig (gestencild)

Jeugd en Sport

onregelmatig (gestencild)

4. Organisatie Progressieve Studerende Jeugd - O.P.S.J.

Voorzitter

Gijs Schreuders.

Secretaris

Penningmeester

Ledental

± 150

Verenigingsblad

"Spektakel". Oplage ± 300

Verschijnt zeer onregelmatig.

5. Studentenvereniging "Perikles"

Voorzitter

Secretaris/penningmeester

Ledental

± 60

Verenigingsblad

"Kentering" (verschijnt zeer onregelma

6. Nederlandse Vrouwenbeweging - N.V.B.

Voorzitster

Pol.secr.

Hanna J.(Annie) van Ommeren-Averink.

Org.secr.

Ledental

± 2.200

Verenigingsblad

maandblad "Vrouwen voor Vrede en Opbou

Oplage ± 9.000

7. Verenigd Verzet 1940- 1945

Voorzitter

Vice-voorzitter

Secretaris

Ledental

± 1.000

Verenigingsblad

maandblad "De Stem van het Verzet" (st:

8. Nederlandse Vredesraad - N.V.R.

kent geen leden, doch alleen donateurs.

Voorzitter

Secretaris

Periodiek

maandblad "Vrede", oplage ± 10.000

9. Vereniging "Nederland" - U.S.S.R."

Voorzitter

vacature

Secretaris

Willem Hulst.

Ledental

circa 4.000

Verenigingsblad

maandblad "Nederland" - U.S.S.R.

oplage ± 5.000

Comité "Nederland" - D.D.R.)

Comité "Nederland"- Tsjechoslowakije") geen leden - geen periodiek

Comité "Nederland - Roemenië")

DISSIDENTE COMMUNISTISCHE ORGANISATIES (A).

1. Pro-Chinese oppositiegroep rond het blad "De Rode Vlag"

Bestuur

G.Bischof (pol.secr.)

Ledental: circa 20. Jongerengroep rond het blad "Rode Jeugd"

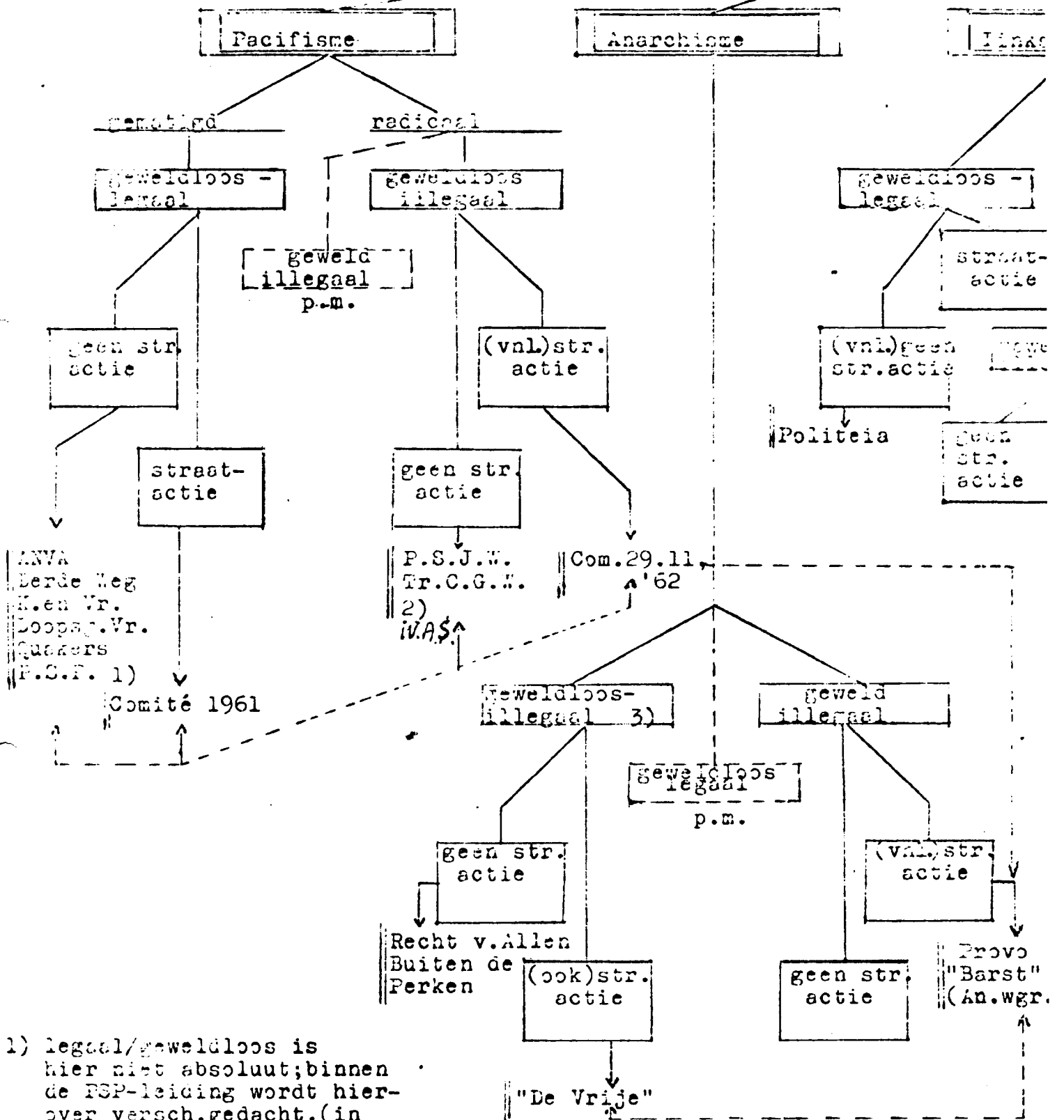
Oplage "De Rode Vlag": circa 1.500 exemplaren.

2. "Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland" (M.L.C.N.)
Bestuur N.C.J. Schrevel (pol. secr.)

Ledenstal: circa 30. Jongerengroep: "Communistische Jeugd Liga"
met het blad "Aktie".

Oplage "De Rode Tribune" : circa 2000 exemplaren.

sept. 1966

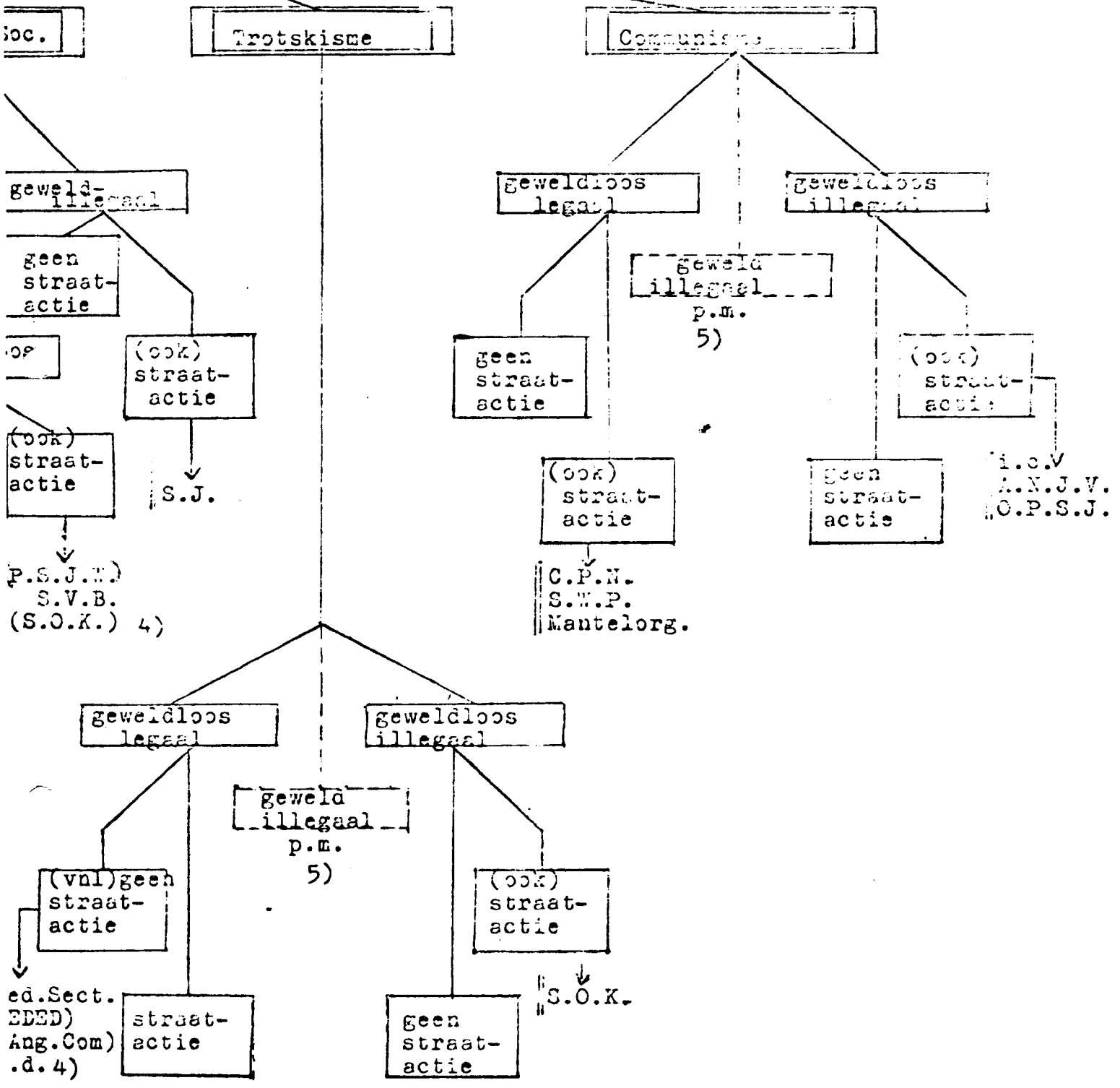

1) legaal/geweldloos is hier niet absoluut; binnen de PSP-leiding wordt hierover versch.gedacht. (in elk geval naar regio).

2) geweldloos is hier niet absoluut (Gandhi: indien voor keus, geweld beter dan geen verzet).

3) geweldloos is hier relatief:
 a. regionaal verschillend;
 b. verschillend t.a.v. personen dan wel zaken.

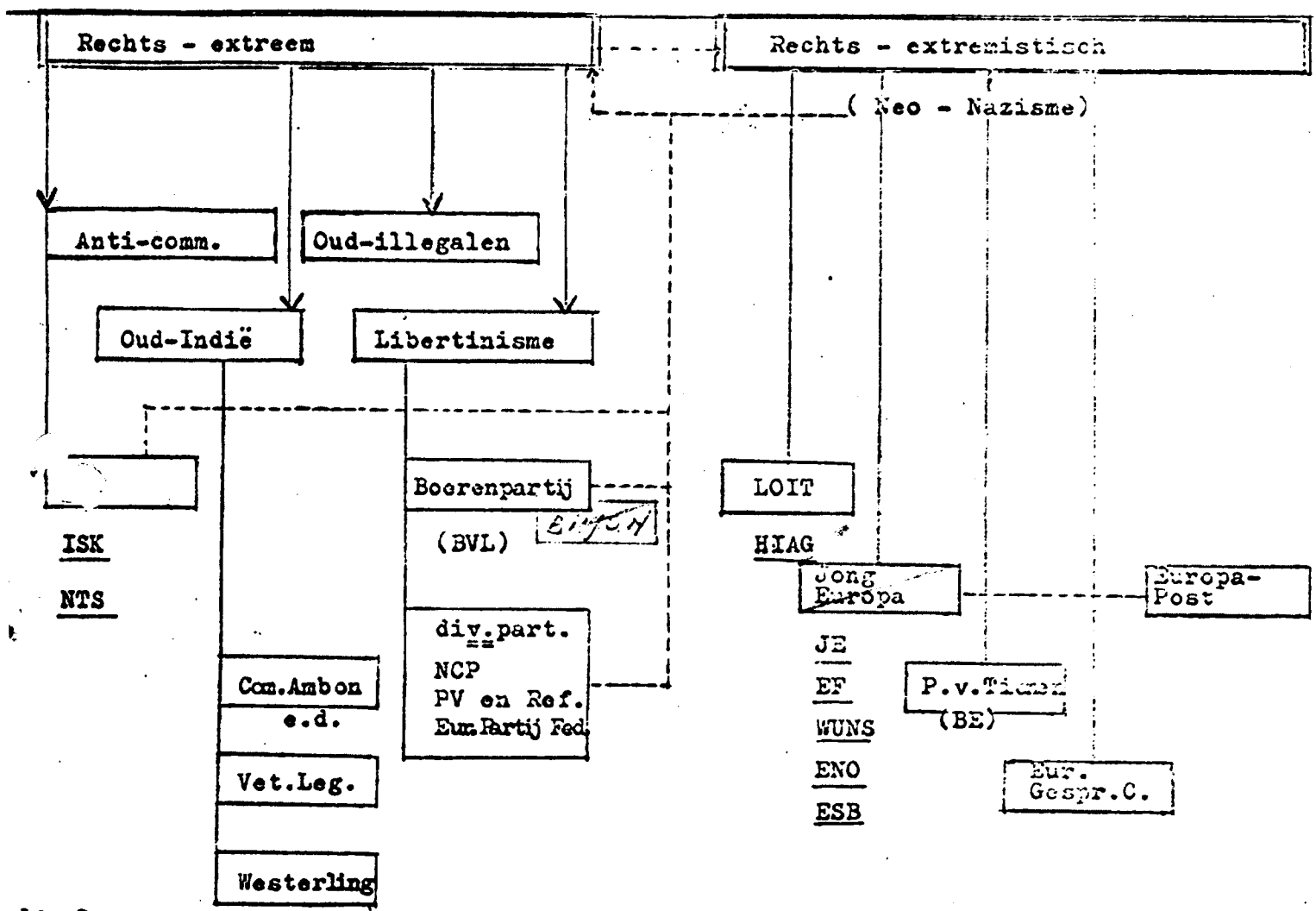
Orde en Veiligheid

4) Onder trotskistische invloed

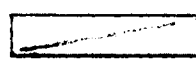
5) In principe echter niet uitgesloten.

→ (FRONT- en ANDERE ORGANISATIES)

(W.2.)

 = Linese (Tweed. st. Dinsdag)

 = Rechter

Begeerte 1965

Bijlage III (Behorende bij verslag ID-vergadering dd 28-9-1965)

LIJST VAN AFKORTINGEN (Behorende bij schema's I en II, resp.
bijlagen I en II)

A.A.A.	Anti Atoombom Actie
Ang.Com.	Angola Comité
A.N.J.V.	Algemeen Nederlands Jeugd Verbond
A.N.V.A.	Algemene Nederlandse Vredes Actie
A.W.C.	Anarchistisch Weerstands College (Schiedam)
A.W.Z.) An.Wgr.Z.)	Anarchistische Werkgroep Zaanstreek (uitg. "Barst")
B.E.	Boekhandel Europa
B.P.J.O.N.	Boeren Partij Jongeren Organisatie Nederland
B.V.L.	Bond voor Bedrijfs Vrijheid in de Landbouw
Com.'61	Comité 1961 voor de Vrede
Com.Ambon	Comité "Ambon moet vrij"
C.P.N.	Communistische Partij van Nederland
C.V.C.	Christelijke Vredes Conferentie (zetel:Praag)
Conc.kamp Com.	Concentratiekamp - comité's
Derde W.	Vredesbeweging De Derde Weg
Doopsg.Vr.(Gr.)	Doopsgezinde Vredesgroep
E.D.E.D.	"El Djil el Djadid" (De nieuwe generatie)
E.F.	Europafront
E.F.K.	Europese Federatie tegen Kernbewapening
E.N.O.	Europäische Neu Ordnung
E.S.B.	Europese Sociale Beweging
Eur.Gespr.C.	Europees Gespreks Centrum
F.I.R.	Fédération Internationale des Résistants
F.V.S.	Federatie van Vrije Socialisten
Gespr.gr.Limb.	Werkgroep voor de Vrede Zuid Limburg voormalige afdeling Zuid Limburg van de A.N.V.A.
H.I.A.G.	Hilfsgemeinschaft Auf Gegenseitigkeit der ehemaligen Waffen SS
I.C.D.P.	International Confederation for Disarmament and Peace

I.C.P.T.*	International Committee for the Promotion of Trade
I.D.V.F.	Internationale Democratische Vrouwen Federatie
I.F.O.R.	International Fellowship of Reconciliation
IVe Int.	IVe (=Trotzkistische) Internationale
Int.C.k.Com.	Internationale Concentratiekamp Comité's
I.O.J.	Internationale Organisatie van Journalisten
I.S.K.	International Society Kurdistan
I.S.S.S.	International Society for Socialist Studies
I.U.A.	Internationale Unie van Architecten
I.U.S.	Internationale Unie van Studenten
J.E.	Jong Europa
K. en Vr.	Kerk en Vrede
L.O.I.T.	Landelijke Organisatie Invaliden Tochten (voortzetting H.I.N.A.G., d.i. Stichting Hulp aan invalide oud-Costfrontstrijders, nabestaanden, politieke gevangenen e.d.)
N.C.P.*	Nederlandse Conservatieve Partij
Ned.Sect(ie)	Nederlandse Sectie van de IVe Internationale
N.T.S.	"Natsionalno Troedewoj Sojoez" (d.i. Beweging der Russische Solidaristen)
N.V.B.	Nederlandse Vrouwen Beweging
N.V.R.	Nederlandse Vredes Raad
O.I.R.T.	Organisation Internationale de Radio et de Télévision
Onafh.Vr.Liga	Onafhankelijke Vredesliga
O.P.S.J.	Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd
P.S.J.W.	Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroep
P.S.P.	Pacifistisch Socialistische Partij
P.V.en Ref.	Partij voor Volkswil en Referendum
S.J.	Socialistische Jeugd
S.O.K.	Socialistische Ontmoetings Kernen
S.V.B.	Studenten Vak Beweging
S.W.P.	Socialistische Werkers Partij
Tr.C.(G.W.)	Trainingscentrum voor Geestelijke Weerbaarheid en Geweldloze Actie
Unie Vr.Ver.(S.U.)	Unie van Sovjetverenigingen van Vriendschaps en Culturele betrekkingen met het buitenland

Vet.Leg.	Veteranen Legioen Nederland
V.V. '40-'45	Verenigd Verzet 1940-1945
W.A.S.	Werkgroep Antimilitairistische Studenten
W.F.D.J.	Wereldfederatie van Democratische Jeugd
W.F.S.W.	World Federation of Scientific Workers
W.I.S.P.	Women's International Strike for Peace
W.R.I.	War Resisters International
W.U.N.S.	World Union of National Socialists
W.V.R.	Wereld Vredes Raad

Dialogoog met het Communisme

Inleiding:

In de verhoudingen tussen communisten en niet-communisten hebben zich de laatste jaren belangrijke wijzigingen voorgedaan.

Sinds de dood van Stalin in 1953 en het begin van de "grote dooi" in de communistische wereld, maar vooral sinds de ingrijpende revisie van de communistische politiek in 1956 (destalinisatie - vreedzame coexistentie - wijziging van de revolutieleer) is de spanning tussen "Oost" en "West", tussen communisten en niet-communisten geleidelijk aan verminderd. Er is daarbij sprake van een duidelijke klimaatsverandering, stellig ook in West-Europa, waar de nationale communistische partijen in deze jaren veel van hun ideologische hardheid hebben verloren, hun revolutionaire theorieën hebben herzien en hun intransigente houding ten opzichte van de niet-communistische partijen en groeperingen hebben laten varen. In dit "mildere" klimaat heeft men de openbare mening in het Westen zich met betrekking tot het communisme zien wijzigen, kritisch en niet-kritisch. Er is in verschillende kringen een toenemende bereidheid te constateren om tot een nader contact te komen met organisaties en representanten van de communistische beweging. Er is behoefte ontstaan aan een betere intermenselijke verstandhouding, aan een beter gefundeerd begrip van de standpunten van de tegenpartij en soms ook aan een min of meer formele samenwerking. Er is vanuit verschillende kringen en op grond van verschillende motieven een - zij het merkwaardige - "dialogoog met het communisme" op gang gekomen. Zo ook in ons land.

wanneer nochtans het beginpunt van deze ontwikkelingen in verband wordt gebracht met een keerpunt in de geschiedenis van de communistische beweging (de Chroestsjowse omwenteling) wil dit niet zeggen dat de veranderde houding van niet-communisten ten opzichte van het communisme en de communisten louter een reactie zou zijn op gebeurtenissen in de communistische wereld. Deze houding wordt namelijk voor een goed deel ook bepaald door motieven, vaak van een veel algemenere strekking, die zich in het westerse denkpatroon zelf zijn gaan aftekenen. (Vanuit verschillende kringen is er bovendien ook voordien discussie gevoerd en contact gezocht met de aannemers en dedigers van het marxisme en het communistische systeem.)

De Chroestsjowse omwenteling was echter voor de klimaatsverandering wel van doorslaggevende betekenis. Zonder deze omwenteling

en de hierdoor in gang gezette of versnelde ontwikkelingen in het communistische kamp (decentralisatie, liberalisering-democratisering etc.), zou de tegenwoordige houding van zovelen in het Westen en een zo wijdverspreide belangstelling voor een dialoog met het communisme immers nauwelijks denkbaar zijn geweest.

Aard van de "dialoog"

Er is dus sinds gerime tijd een verschuiving waar te nemen in de openbare mening in het Westen ten gunste van de communistische landen, het communisme als systeem en - in het persoonlijke vlak - ten gunste van de communisten. Voor een goed deel vindt deze verschuiving plaats op grond van niet-kritische motieven. Er worden evenwel vanuit verschillende kringen op grond van verschillende motieven ook bewuste pogingen gedaan om tot een min of meer kritische maar in elk geval welwillende benadering van het communisme te komen.

Is er echter in dit verband wel sprake van een werkelijke dialoog? Een dialoog, zo zou men kunnen stellen, veronderstelt immers gelijkwaardige partners die in alle openheid en objectiviteit de eigen standpunten en die van de ander in discussie stellen, eerder om te trachten de inhoud en de waarde van elkaars standpunten te bepalen dan om het eigene te verdedigen.

In de situatie waarin communisten en niet-communisten tegenover elkaar staan is daarvan nauwelijks of geen sprake. De communisten kennen slechts één objectiviteit, nl. de marxistisch-leninistische. Zij zijn weinig geneigd zich open te stellen voor de opvattingen van niet-marxisten, tenzij uit opportunistische overwegingen. De kritische bezinning op de eigen posities zoals deze sinds enige jaren in de communistische beweging plaats vindt, beschouwen zij (overigens niet geheel terecht) als een bezinning binnen de grenzen van het marxistisch-leninisme, waarbij elke niet-communistische beïnvloeding dient te worden gewantrouwd. En wat de communisten in de dialoog ter discussie stellen, blijken veelal niet-wezenlijke zaken te zijn.

De niet-communisten van de andere kant beperken zich er in de dialoog praktisch toe - bij gebrek aan werkelijke dialoogpartners - hun opvattingen met betrekking tot het communisme van vooroordelen zuiveren en zich objectieve kennis te verwerven. Daartoe nemen zij uiteraard gaarne kennis van hetgeen de communisten over zichzelf te zeggen hebben.

Hoewel er dus veelvuldig gesproken wordt van een "dialoog met het communisme" (het is ook wel mode geworden aan "dialoog" te doen

is er van een eigenlijke dialoog, zeker in 'ons land, nauwelijks sprake. Waar deze term hier toch gebruikt wordt dient ze dan ook slechts vaag ter aanduiding van alle min of meer kritische bemoeiingen met het communisme, al dan niet gepaard gaande met een reëel contact met communisten, in een klimaat waarin de openbare mening zich (veelal niet-kritisch) ten gunste van het communisme wijzigt.

Wederzijdse motieven voor een betere verstandhouding (en dialoog)

"Oost" en "West", communisten en niet-communisten hebben voor een deel een gelijk belang bij een ontspanning in de wederzijdse verhoudingen. De vrees voor een zinloze atoomoorlog heeft geleid tot een algemeen streven naar een niet-gewelddadige oplossing van conflicten (handhaving van het nucleair evenwicht - vreedzame coëxistentie - kernstopverdrag - opschorting van de afwikkeling van gevaarlijke internationale kwesties, zoals de kwestie Berlijn etc.). Op wetenschappelijk, economisch en cultureel terrein dienen uitwisseling van gegevens, samenwerking en contacten eveneens beider belangen.

Door de communisten worden alle activiteiten op deze terreinen echter in principe ondergeschikt gemaakt aan hun eigen doelstelling op langere termijn, hoewel daarbij vanzelfsprekend bepaalde feitelijkheden (zoals de nucleaire bewapening) en bepaalde min of meer autonome strevingen (zoals in de bloklanden de drang naar liberalisatie en de drang naar oriëntatie op het Westen) als gegeven worden aanvaard. De politiek van de Sowjet-Unie blijft er op gericht aan invloed te winnen in de niet-communistische wereld en deze niet-communistische wereld - in een "klassestrijd in wereldverhoudingen" tegen het kapitalisme - in politiek, wetenschappelijk, economisch en cultureel opzicht te overvleugelen. De "glimlachpolitiek", de tactiek van de vreedzame coëxistentie, dient dit doel zo goed als elk wetenschappelijk of cultureel contact.

Dat de communistische partijen buiten het blok zich meer vredelievend, tolerant en begrijpend opstellen tegenover de linkse niet-communistische partijen en de "progressieve" vleugels van de "burgerlijke" partijen, past uiteindelijk bij dezelfde tactiek.

In het Westen is in de meer ontspannen verhouding met de communistische wereld geleidelijkaan het besef van een fundamentele vijandigheid en een cut-throat competition vervaagd. Hoewel men nog de gevaren onderkent die - maar dan in bijzondere situaties - van het communistische machtsblok kunnen uitgaan, wordt men meer en meer beïnvloed door de ontzaglijke communistische vredespropaganda en

raakt men onder de indruk ook van de wijzigingen die men zich binnen het blok en in de communistische beweging ziet voltrekken, (terugkeer tot "kapitalistische" principes in de economie, democratisering en liberalisering van het openbare leven, verburgerlijking, tolerantie ten aanzien van non-conformisten op politiek, wetenschappelijk en cultureel gebied, loslaten van de revolutiegedachte etc.). In deze wijzigingen ziet men evenzovele redenen tot contact met deze vroeger vijandige wereld, een contact dat overigens ook op grond van andere motieven gewenst en noodzakelijk wordt geacht. Er is immers in het algemeen sprake van een behoefte aan contact met andersdenkenden (men denke aan de oecumenische beweging). Er is - mede in dit verband trouwens - sprake van een behoefte aan objectiviteit (kritische bezinning op de eigen posities en het eigen waardegoed; grotere openheid, onbevooroordeeldheid en eerlijkheid ten aanzien van de posities en het waardegoed van anderen; besef van fundamentele gelijkwaardigheid etc.) en van een behoefte aan informatie.

Het zijn deze motieven, eerder in deze beschouwing aangeduid als van een meer algemene strekking, die in pogingen om tot een dialoog met het communisme te komen, sterk meespreken.

Het motief van het veranderde communisme

In dit verband met het voorgaande past een opmerking met betrekking tot de aard van de veranderingen in het communisme. Inderdaad zijn de buitenlandse en binnenlandse politiek van de Sowjet-Unie, de politiek van de CPSU en de realiteit van de Sowjetmaatschappij sinds het midden van de vijftiger jaren ingrijpend gewijzigd. Hetzelfde geldt, in verschillende opzichten en verschillende gradaties, voor de Sowjet-Satellieten.

De communistische beweging buiten het blok, en met name die in West-Europa, heeft eveneens een geheel nieuw gezicht gekregen. (Als het zgn. Chinese communisme kan men ten naaste bij afmeten hoever dit veranderingsproces - dat kennelijk nog niet is afgesloten - reeds is voortgeschreden).

Men dient zich echter wel af te vragen in hoeverre de wijzigingen waar het hier om gaat door de communistische leiders als onmiddellijk zijn aanvaard. Men dient zich eveneens af te vragen in hoeverre deze wijzigingen de wezenlijke zaken van het communisme raken en in hoeverre er sprake is van oppervlakte-verschijnselen.

De strategie van de vreedzame coexistentie bijvoorbeeld is gedicteerd door omstandigheden die verband houden met de nucleaire machtsverhoudingen. De "vreedzame" strategie - vooral de vredespropaganda - dringt op haar beurt de revolutionaire gedachte onvermijdelijk steeds verder terug. De destalinisatie en liberalisatie dienen primair gezien te worden als volksreacties op het stalinisme die door de machthebbers zoveel mogelijk in banen worden geleid. Het effect van deze processen wordt door de communistische leiders min of meer noodgedwongen geaccepteerd.

Anderzijds moet men echter erkennen, dat het "Chroestsjowisme" als variant van het communisme ook een bewuste poging tot vernieuwing is geweest.

Ook het veranderingsproces in de communistische beweging buiten het blok wordt in hoge mate bepaald door de noodzaak van de omstandigheden, al is het waar, dat zekere tendenzen ook hier waarschijnlijk tot drastische vernieuwingen zullen leiden die niet direct uit deze noodzaak voortvloeien.

Tot nu toe (en in het volgende zal hierop nog worden teruggekomen), moet men evenwel aannemen, dat het vernieuwingsproces de essentialia van het communisme nog niet heeft geraakt. De tactiek van het communisme is gewijzigd. Geweld, revolutie en dictatuur hebben plaats moeten maken voor "vreedzame" methoden, geleidelijkheid en "democratie". Er is veel veranderd aan de "image" van het communisme en in de sfeer. De uitgangspunten, de axioma's van het communisme zijn daardoor echter niet aangetast, evenmin de uiteindelijke doelstellingen.

Wie, zoals velen die aan dialoog willen doen, verzuimt op de punten een kritisch onderzoek in te stellen, loopt het gevaar, door de schijn te worden bedrogen.

Onderwerpen van de dialoog

Zoals gezegd, wordt de term "dialoog" gebruikt ter aanduiding van alle min of meer kritische maar welwillende bemoeiingen met het communisme, al dan niet gepaard gaande met een direct contact met communisten. De onderwerpen die daarbij aan de orde kunnen komen, van zeer uiteenlopende aard, in het algemeen wel verband houdend met filosofische, ideologische, politieke, polemologische en religieuze vraagstukken. De dialoog met het communisme wordt dan ook voornamelijk gevoerd in en vanuit kringen van intellectuelen (filosofen, ideologen, sociologen, historici etc.) in politieke kringen van verschil-

lende wereldbeschouwelijke richtingen (met name die richtingen welke het probleem oorlog/vrede een meer bijzondere aandacht geven in kerkelijke kringen en jeugd- en studentenkringen.

Conferenties, studiedagen en cursussen, waarbij bij voorkeur ook communistische deelnemers worden betrokken, causerieën en artikelen (een enkele keer is er sprake geweest van uitwisseling van artikelen met communistische organen) vormen tot nu toe de belangrijkste bijdragen tot de dialoog.

De communisten en de dialoog (praktijk)

Algemeen

In de opstelling van de communisten tegenover hun gesprekspartners valt vooral op, dat zij een strikte reserve in acht nemen voor wat het wezenlijke van hun eigen visie betreft en slechts nie wezenlijke zaken tot onderwerp van werkelijke discussie wensen te maken.

Voorop staat bij hen nog altijd, dat de marxistische wereldbeschouwing de enig juiste is, dat alleen deze wereldbeschouwing e adequate en allesomvattende verklaring geeft van de historische onwikkeling en een richtlijn voor het handelen.

Die wereldbeschouwing is zelf in ontwikkeling, ontwikkelt zi met de historie mee en wordt dus dagelijks geconfronteerd met ande opvattingen over dezelfde historie. (Dit geeft ook de marxisten aa leiding tot deelname aan de dialoog.)

Hoewel dus de marxisten vanuit hun uitgangspunt alle andere reldbeschouwingen en denksystemen als geheel verwerpen, zijn zij w bereid positieve elementen uit deze systemen te bediscussiëren en eventueel aan hun eigen doeleinden dienstbaar te maken. Het meest intransigent zijn de marxisten uiteraard op het gebied van de filo sofie (hoewel ook hier, met name buiten de Sowjet-Unie, pogingen w den ondernomen om tot vernieuwing te komen). Op verschillende ander gebieden tonen zij zich echter voor het moment minder star. Zo wo de godsdienst principieel verworpen. (Ook in de westerse CP-en, di de laatste tijd een grote ruimhartigheid tentoonspreiden op dit pu blijft de opvatting gelden, dat de godsdienst ooit - onder het soc lisme - volledig zal afsterven.) Voor het ogenblik wil men echter wel erkennen, dat de godsdienst een stuwende kracht bezit, die ge bruikt kan worden voor de ontwikkeling van de maatschappij in prog sieve zin. Hetzelfde geldt voor de politiek. (De politieke monopol gedachte leeft in het communisme nog steeds zeer sterk en bepaalt in elk geval het denken op lange termijn.) De stelling, dat op de

lange duur alle politieke richtingen zich uit overtuiging in het socialisme zullen oplossen, geldt nog steeds. Voor een kortere termijn wordt echter de progressieve, moverende kracht van andere politieke partijen als nuttig erkend. Zo ziet men ook, dat hoewel de eivandigheid van de wetenschap nog steeds staat (de wetenschap kan slechts in het goede spoor blijven door het huwelijk met de marxistische ideologie) er niettemin bereidheid bestaat, de goede dingen uit de zogenaamde niet-objectieve wetenschapsbeoefening over te nemen (sociologie, biologie, kybernetica, verschillende onderdelen van de economie - die dan echter wel een andere inhoud krijgen). Zo ontmoet men ook de gedachte, dat de gehele cultuur die het kapitalisme nalaat, in de opbouw van het socialisme dient te worden betrokken (Lenin), hoewel een beperking geldt voor de "vervalsingen en mystificaties die uit klassebelang zijn ontstaan".

Dit alles bepaalt de houding van de communisten in de dialoog. Wat zij demonstreren is een zekere openheid voor het positieve en bruikbare in andere wereldbeschouwingen en politieke richtingen, in de overtuiging, dat deze wereldbeschouwingen en politieke richtingen op den duur als geheel zullen worden opgelost. Nieuw is echter de erkenning, dat zij het voorlopig niet zonder al deze positieve krachten en motiveringen kunnen stellen.

In dit verband zijn zij bereid tot concessies. Zij oefenen ze kritiek ten aanzien van hun vroegere houding tegenover anderen.

Met dat doel verdraaien ze ook de intenties van anderen. Zij adverteren bijvoorbeeld wel de encycliek "Pacem in Terris", maar zeggen over de waarschuwingen die Rome (ook na de publicatie van deze encycliek) tegen het communisme heeft doen horen. Zij haken gretig op elke uitspraak van socialistische zijde die ten gunste werkt van hun eigen politiek (zoals een uitspraak van Guy Mollet over het nut van samenwerking met communisten en over het nut van een zekere vorm van dictatuur van het proletariaat), maar de vijandigheid, het anti-communisme van de andere partij wordt zoveel mogelijk verdoezeld.

Overigens is het duidelijk, dat de communisten bij het verschijnsel "dialoog" garen spinnen. In de eerste plaats vanwege het feit, dat dialoog voet van gelijkheid veronderstelt (hetgeen dus minstens insluit: nalaten van anti-communistische propaganda en opheffing van achterstelling der communistische organisaties). Ten tweede kunnen de communisten het voordeel uitbuiten van een zekere eenheid van opvattingen tegenover Westerse verscheidenheid. In de derde plaats werkt de terminologie waarin de dialoog gevoerd wordt voor hen gunstig, omdat velen in het Westen niet of onvoldoende gewaar zijn, dat

de communisten aan een hele reeks termen een eigen inhoud geven. Voorts is het een feit, dat de niet-communistische dialoogpartners kritiek op het communisme verzachten of geheel achterwege laten, louter om de dialoog gaande te kunnen houden, hetgeen de communisten uiteraard goed te pas komt.

In Nederland

Deze trekken manifesteren zich ook in ons land, waar het initiatief tot het aangaan van een dialoog vrijwel steeds uitgaat van de niet-communisten.

De belangstelling voor de dialoog blijkt ook hier uit tal van artikelen, uitnodigingen aan communisten voor het houden van spreekbeurten, cursussen over het communisme, waarbij ook communisten gelegenheid krijgen hun visie te geven, etc.

De communisten nemen ten aanzien van deze manifestaties een positieve, zij het voorzichtige houding aan, verheugd, uiteraard, na een jarenlang isolement in bredere kring gehoor te kunnen vinden. Zij buiten de mogelijkheden van hun "nationale" en "onafhankelijke" politiek uit, om zich te laten bestempelen als een democratische partij, bereid tot samenwerking met andere partijen op een brede, progressieve basis. Op grond daarvan stellen zij het alvanzelfsprekend voor, dat zij door de andere politieke partijen op voet van gelijkheid behandeld worden (hoezeer de openbare mening hier ten aanzien van de CPN reeds veranderd is, blijkt wel uit de toekenning van zendtijd!).

Ook in ons land gelden de eerdergenoemde motieven voor een dialoog met het communisme, waarvan de behoefte aan objectiviteit mogelijk wel de belangrijkste is, met name voorzover het de jeugd en een aantal intellectuele kringen betreft. (In jeugdkringen speelt daarbij nog een rol de controversiële neiging om bestaande waarde-oordelen te verwerpen en zelf een positie te bepalen.) De dialoog wordt dan in de meest onverdachte kringen gepropageerd.

Zoals overal elders gebruiken de communisten ook hier te land hun gesprekspartners om hen voor hun eigen karretje te spannen als geneigd zijn de communisten welgevallige uitspraken te doen (zoals gebeurd is in het kader van de communistische campagnes tegen de MLF, tegen het westduitse militarisme etc.). Vallen uitspraken van dialoogpartners minder gunstig uit, dan worden deze eenvoudig genegeerd.

Voor de CPN vormt overigens haar dogmatische en sectarische instelling nog steeds een beletsel voor het voeren van een dialoog. Slechts een zeer beperkt aantal kaderleden is voor het houden van spreekbeurten beschikbaar.

Conclusies t.a.v. de BVD

In het voorgaande zijn ten aanzien van het merkwaardige tijdsverschijnsel van de "dialoog met het communisme" enkele trekken gesignaleerd. die de dienst er wellicht aanleiding toe geven dit verschijnsel nader te gaan observeren.

Het is in de eerste plaats al een bedenkelijke zaak, dat de z.g. dialoog voor een goed deel tot ontwikkeling is gekomen op basis van een zich op niet-kritische gronden wijzigende opinie m.b.t. het communisme. Belangrijker is echter het feit, dat deze dialoog in principe een eenzijdige affaire is van de kant van niet-communisten. De communisten exploiteren haar voor hun eigen politieke oogmerken. Voordient men zich te realiseren, dat de dialoog nog steeds meer om zich heen grijpt (het "sneeuwbal-effect van elk medeverschijnsel) en dat daarbij steeds minder kritische figuren betrokken raken. Tenslotte valt het ook op, dat de wel kritische deelnemers aan de dialoog geneigd zijn toch een minder kritische en soms demonstratief welwille houding ten opzichte van het communisme aan te nemen, wanneer zij alleen daardoor de voortgang van de dialoog kunnen verzekeren. Het behoeft geen betoog, dat dit in bepaalde kringen verwarring kan wekken waarbij de communisten wederom garen spinnen.

Het lijkt derhalve aanbeveling te verdienen het dialoogverschijnsel in de komende tijd nader te onderzoeken, waarbij met name vastgesteld zou dienen te worden: in welke kringen voor de dialoog actie belangstelling bestaat, en op welke gronden; welke figuren in de dialoog op de voorgrond treden en welke hun persoonlijke motieven zijn; welke reële contacten er tot stand komen met communisten en welke gedragslijn deze laatsten in dit contact volgen.

Vermoedelijk kan met betrekking tot dit alles voldoende wetenschap geput worden uit open bronnen en uit informatie van de zijde van reeds bestaande contacten.

Op grond van aldus verkregen wetenschap kan dan in de toekomst worden overlegd of en in hoeverre op dit terrein verdere activiteit van de zijde van de dienst nodig zullen zijn.

Het meest ernstige punt blijkt echter wel te zijn, dat in verschillende kringen een aanleiding tot dialoog gevonden wordt in de veranderingen die men in de communistische beweging kan aanwijzen, veranderingen die evenwel niet de wezenlijke zaken van het marxisme en het communistische systeem blijken te raken. Een dialoog die op deze basis wordt gevoerd heeft derhalve noodzakelijkerwijs een onwerkelijk karakter. Het is de vraag, of degenen die vaak met de beste bedoelingen aan de dialoog met het communisme deelnemen, hieraan niet te lichtvaardig voorbijgaan.

Bijlage IV (Behorende bij verslag ID-vergadering dd 28-9-1965)

Lijst van i.h.a. politieke organisaties en groeperingen met min of meer radicale inslag, met opgave van organisatorische bijzonderheden, getalssterkte, activiteiten, manifestaties etc.

=====

A. Pacifisme

a. Comité 29 november 1962

Nederlandse versie van het Britse Comité van 100. Voortgekomen uit Haagse Bar de Bom-groep. Aanhang meest militante PSP-leden, kleine (actieve) groep anarchisten en enkele trozskisten. Hoewel niet uitsluitend, is het toch voornamelijk een zaak van jongeren.

Acties in eerste instantie voornamelijk tegen atoombom, later breder terrein (tegen imperialisme, fascisme).

Kent geen bestuur, geen leden, geen orgaan. Enkele van de belangrijkste figuren (op de achtergrond):

(ook in P.S.P. en Raad van Advies Comité '61),

(P.S.P. bestuurslid Trainings Centrum),

(in Raad van Advies Comité '61, bestuurslid Trainings Centrum, commissie buitenland P.S.P., W.A.S.).

Dit comité stelt zich achter gebruik van illegale, niet-gewelddadige methoden.

Invloed anarchisten, c.w. sommigen (v.Duyn) zelfs geweld niet afwijzen.

b. Trainings Centrum geestelijke weerbaarheid etc.

Opggericht in 1963 in navolging van 4 andere landen (India-Tanganjika-Gr.Britannië-USA); internationaal groeiende belangstelling "geestelijke weerbaarheid" (vgl. rapport "Kerk en Vrede"). Stelt geestelijke tegenover gewelddadige weerbaarheid.

Inspiratie: India (Gandhi) en Amerika (King).

In Nederland is voorheen weinig aandacht besteed aan de praktische vormgeving van het pacifisme (misschien: Ban de Bom, Comité 29 november '62): "geweldloze zitactie". Leiding in handen van een aantal radicaal pacifisten (), alsmede van katholieke pacifisten als de paters en . Geen orgaan. Geen leden.

- * Overweegt regeringssubsidie aan te vragen.

Hoewel leiding overwegend in handen van ouderen, zijn cursisten (t.z.t. "kader") voornamelijk jongeren. Belangstelling groeiende.

Thema laatste cursus: "geweldloze actie in conflict-situaties".

Willen training, geen zelfstandige actie. Contact buitenland. Tactiek geweldloze actie nog niet geheel uit de verf gekomen; gebaseerd op ideeën Gandhi en King. (Manual for direct Action: speciaal voor geweldloze strijd in de VS).

Voor Nederland toepasselijk geachte methoden:

- marsen en parades (zwijgen/zingen)
- wacht betrekken
- achtervolgen (van mensen die beïnvloed moeten worden; gearresteerde "volgers" vervangen)
- sit-down-actie
- staking (bij wapentransport b.v.)

Termen

Geweldloze actie = protest, verzet, interventie zonder lichamelijk geweld

Burgerlijke ongehoorzaamheid (spec. vorm daarvan): weloverwogen, opzettelijk doch vredig overtreden van speciale wetten, voorschriften, verordeningen, bevelen, alsmede van aanwijzingen van militairen of politie.

- * Leiding Centrum betracht voorzichtigheid in verband met subsidie-aanvraag aan de overheid.

c. W.A.S. (Werkgroep Anti-militaristische Studenten)

Naam spreekt voor zichzelf.

Opgericht 1951. Activiteit voornamelijk in Amsterdam.

Wil: 1) oorlogsvraagstuk in studentenwereld in discussie brengen en principieel (anti-mil.) daartegen stelling nemen.

2) anti-militaristische studenten helpen hun inzichten te verdiepen.

Geen orgaan (?)

Plannen in 1962 tot fusie met "Politeia" gingen niet door (men wilde geen politieke binding); wel samenwerking.

In april '64 wel W.A.S.-afdeling Amsterdam aangesloten bij P.S.J.W.:

In het bestuur S.V.B.-ers, een "Politeia"-lid en redactielid "Anders", en () radicaal S.J.-er (communistisch sympathisant).

Figuren uit W.A.S. (zoals , secretaris in 1962,) vonden toevlucht in Comité 29 november 1962.

Hoewel in principe (zie doelstelling) niet agerend op straat, dreigt zij toch betrokken te worden bij illegale, evt. gewelddadige actie ingeval van aansluiting met organisaties als P.S.J.W., S.J. of S.O.K. (c.q. in geval van gezamenlijk organiseren van acties).

d. P.S.J.W. (Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen)

Opgericht in 1963 als jongerenorganisatie van de P.S.P.

Trekt de laatste tijd aandacht door radicale geluiden (orgaan "Anders"). Bestuur meest nog onbekende jonge

P.S.P.-leden, waarvan een enkele ook elders actief is.

(redactielid in W.A.S.; red.lid in "Kerk en Vrede"). Aantal leden nog onbekend.

Deze jongeren-organisatie is "naar buiten" veel radicaler dan de P.S.P. "Anders" distancieerde zich echter recentelijk van "Provo", maar meer vanwege doelstelling dan vanwege methodiek: willen niet alleen maar provoceren, willen acties die af zijn, en waaruit blijkt, wat men bedoelt. Directe actie toegejuicht. Contact met Brits Comité van 100.

B. Links-socialisme

a. S.J. (Socialistische Jeugd)

Opgericht in 1960 als organisatie van (links)-socialistische jongeren. Geen officiële binding met PvdA of P.S.P., wel incidentele contacten.

Is een kleine organisatie (ca. 200 leden); afdelingen in Amsterdam (2), Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

Twee van de vijf bestuursleden ook elders in belangstelling geweest. Voorzitter (Amsterdam) in Ban de Bom-groep - Rotterdam, pers/prop.secretaris (Amsterdam) in Comité 29 november 1962.

Wil het onbehagen tegen de burgerlijke gezapigheid "kanaliseren in socialistische vaargeul". Wil positief reageren (d.w.z. in daden) op politieke aangelegenheden. Na de oorlog onder de jeugd aanvankelijk afkeer, later vage onrust, thans omgezet in "doelgerichte protestacties".

Voorbeelden: Actie tegen NATO-taptoe juli '63-Amsterdam, sitdown-actie 23 juli 1965 te Amsterdam in verband met Koninklijke verloving.

* Toekomst: "Harde actieploegen" o.l.v. een reserve-officier. Gebruik van geweld niet uitgesloten.

b. S.O.K. (Socialistische Ontmoetings Kernen)

Opgericht in 1960 door Amsterdamse socialisten om binnen de groep "Ruimte" (voortzetting van de A.J.C.) tot meer discussie over het socialisme op te wekken. Noemt zich Marxistisch, niet communistisch. In voormalige "Ruimte"-kring als "Sturm und Drangers" gezien. Langzamerhand in trotskistische handen (secretaris: in verleden ook I. Cornelissen).

Telde in oktober '62: 175 leden, in april '64: ± 100.

Buiten Amsterdam weinig betekenis.

Orgaan: "De Kern" (2 mnd.?).

Activiteit in S.O.K. - hoewel geen Trotskistische oorsprong - veelal van jongeren uit Trotskistische milieus: zelfde revolutionaire élan; werkt wel samen met links-socialistische (soms comm.) jeugd en studentengroepen:

medewerking aan tentoonstelling Algerije - deelname demonstratie tegen M.L.F. Nu in jeugd-actiecomité Vietnam.

Tot nu toe is van gebruik van illegale en gewelddadige middelen niet gebleken, doch individuele deelname aan bij S.J. genoemde activiteit wettigt de conclusie, dat zij ook illegaal en niet-geweldloos optreden willen ondersteunen.

c. "Politeia"

Links-socialistische studentenvereniging, opgericht in 1945; centrum: Amsterdam. Verwijdering van P.v.d.A.

Ledental: ± 300.

Telt onder leden en bestuurders behalve socialisten ook pacifisten en trozkisten. Meer dan ideologie bindt hen de solidariteit met de traditionele "onderlaag".

Er zijn banden met S.V.B. (zie onder d) via voorzitter Ton Regtien, vice-voorzitter en penningm.

. Deze laatste is tevens 2e secr. S.V.B.-Amsterdam.

Voorzitter "Politeia"-Amsterdam is de trozkist

Relatie S.J.: prop.secretaris "Politeia"-Amsterdam -

, was tot medio 1965 tevens secretaris van S.J.-

Amsterdam.

Incidenteel betrokken bij demonstraties (15/9/65 Vietnam), doorgaans geweldloos, legaal. Wel figuren in gelederen (in Amsterdam: Trozkisten en S.J.) die tot radicaler methodiek aanzetten.

Politeianen zijn over het algemeen niet anti-democratisch, zijn strijders voor vrijheid en recht; hun links-radicalere oriëntering vervalt echter licht in "revolutionair onverstand": wanordelijk, onwettig gedrag.

d. S.V.B. (Studenten Vak Beweging)

Opgericht medio 1963. Telde in november '64 ca. 3500 leden, waarvan ± de helft in Amsterdam.

Communistische invloed minder in landelijk bestuur dan in afdelingen (Amsterdam).

Landelijk bestuur: bekende figuren als en T. Regtien,

(broer van uit W.A.S. en Comité 29 november 1962).

Communistisch georiënteerden: (lid "Perikles",
lid Comité 29 november 1962) en (2e vice-voorzitter,
red. "Links", lid "Perikles").

Telt trotskistische en communistische figuren in gelederen,
met name in Amsterdam. Deze kunnen eveneens "gezicht" naar
buiten beïnvloeden. Doorgaans geweldloos (evt. illegaal).
Mogelijkheid betrokken te worden in illegale en geweld-
dadige activiteit via anderen: b.v. S.J.

In mei '65 in verband met plan "illegale actiegroepen"
(tegen Carlisme, NATO, MLF, Claus e.d.)

C. Anarchisme

PROVO

Uit allerlei negatieve, weinig doordachte onlustgevoelens
ontstaan. Anarchistisch van herkomst (v. Duyn), ook voormalige
pacifisten erin (, Ban de Bom - Den Haag).

Hoewel vestiging anarchistische maatschappij onmogelijk wordt
geacht, willen zij "zich de kans niet laten ontgaan de geves-
tigde maatschappij eens grondig te provoceren" (zelf: uit-
eindelijke verliezer).

Nozem-jeugd wordt "laatste revolutionaire groep" genoemd.

Beschouwt "anarchisme als inspiratiebron van het verzet".

PROVO wil het anarchisme vernieuwen en onder de jeugd brengen.

In "Barst" nog minder systeem en meer onlust: "Behalve in de
recalcitrantie als houding naar buiten en in ons zelf is er
niets waarin wij geloven". Zij onderscheiden zich zelf overi-
gens wel van nozems: de laatste provoceren uit verveling,
"wij uit onvrede".

"De arbeidersbeweging is ingedommeld achter de t.v.-toestellen
in zelfgenoegzame tevredenheid over de behaalde resultaten:
ouderdomspensioen en arbeidsvitaminen". (uit "Provo" nr. 2)
Voelen volgens "Vrij Nederland" weinig voor werken (Metz).
Volgens "Recht Voor Allen" is dit een oud anarchistisch stand-
punt (werken = onvrijheid en concessie aan bestaande maat-
schappijvorm): sommigen van de oudere anarchisten hebben die
fase ook doorgemaakt.

Anarchisten van het Provo-gehalte van Van Duyn (voormalig redactie-lid "De Vrije") accepteren het gebruik van geweld en alle verdere illegale middelen, die het gezag van overheid en wie dan ook kunnen aantasten.

In "Provo" nr. 1 zei Van Duyn over het anarchisme: "anarchisten willen individuele vrijheid plus sociale gelijkheid. Om dit doel te bereiken is er maar één middel: de revolutie, d.w.z. de vernietiging van de Staat, omdat de Staat de voornaamste drager is van het maatschappelijk gezag".

Voornaamste activiteiten tot dusver: pamflettenactie te Amsterdam rond verloving Beatrix, actie "Witte fiets" en "happenings" rond het "Lieverdje".

Voorts is het gebruik van kraaietoppen geannonceerd, ter bestrijding van "welvaartssymbool nr. 1, de auto, die de leefbaarheid bedreigt".

Blijkens andere berichten zijn de radicaal-anarchisten voorstander van "burgerlijke ongehoorzaamheid", maar dan op veel ingrijpender manier dan tot nu toe is geschied door "lig en zit-protesten".

D. Trotzkisme

Zie S.O.K. (links-socialisme)

Hoewel bij de trotskisten - dat geldt ook voor de jongeren - het gebruik van alle middelen ter bereiking van het doel is toegestaan, is van gebruik van geweld of andere illegale middelen na 1960 (geval Santen-Raptis) niets gebleken.

(Behouders bereidheid S.O.K. tot medewerking aan radicale

- * S.J.-actie). De Nederlandse sectie van de IVe Internationale zou volgens recente berichten in principe bereid zijn tot werving van vrijwilligers voor Vietnam en militaire hulp aan Angola.

Résumé van opvallende punten

=====

1. Overeenkomst in actie-object, veelal leidend tot onderlinge samenwerking (oorlog/atombom; kolonialisme/imperialisme: vb. Vietnam; fascisme/neo-nazisme).

2. Oprichting van de meeste organisaties in of na 1960 (Opm. in de Verenigde Staten constateert men hetzelfde).
3. Onderlinge banden via functiebekleding in verschillende organisaties door zelfde personen.
4. Centrum van activiteit: Amsterdam, waarheen linkse activisten van elders zich voorts vaak bewegen (voedingsbodem!).
5. Overeenkomst in methodiek (bij sommige organisaties).
6. Overeenkomst in motief voor radicaal optreden: "geen woorden maar (nu eindelijk eens) daden".

's-Gravenhage, 3 december 1965